

Tillsynsrapport Misshandel av barn under 15 år

– Kvaliteten i den brottsutredande verksamheten

Tillsynsrapport 2012:5
Utvecklingscentrum Göteborg
2012-11-22 (dnr ÅM-A 2012/0822)

ÅKLAGARMYNDIGHETEN

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning delprojekt.....	4
1.1	Bakgrund	4
1.2	Sammanfattande iakttagelser vid granskningen av misshandel av barn under 15 år	4
2	Arbetets bedrivande.....	5
2.1	Projektorganisation	5
2.2	Urval	5
2.3	Metod och arbetssätt.....	5
2.4	Utgångspunkt för granskning.....	6
3	Iakttagelser vid granskningen.....	7
3.1	Relevanta utredningsåtgärder	7
3.2	Iakttagelser vid granskningen – polisleda förundersökningar.....	8
3.2.1	Vilken typ av misshandel granskningen avser	8
3.2.2	Beslutsmotivering m.m.....	8
3.2.3	Beslut att inleda förundersökning eller inte	9
3.2.4	Åtgärder under förundersökningen	9
3.2.5	Dokumentation av skador eller avsaknad av skador m.m....	9
3.2.6	Målsäganden: förhör, biträde och underrättelse om beslut	10
3.2.7	Vittnen	10
3.2.8	Misstänkt: skäligen misstänkt/utpekad, förhör och offentlig försvarare	10
3.2.9	Gemensamt om förhör	11
3.2.10	Handläggningstider m.m.....	11
3.2.11	Särskilt om anmälningar som inleds genom samtal till PKC.....	12
3.3	Iakttagelser vid granskningen – åklagarledda förundersökningar ..	12
3.3.1	Vilken typ av misshandel granskningen avser	12
3.3.2	Registrering av misstankar i Cåbra	12
3.3.3	Beslutsmotivering och underrättelse om beslut m.m.	13
3.3.4	Dokumentation av inledande direktiv m.m., särskilt i samband med samråd/möte på Barnahus	13
3.3.5	Dokumentation av skador.....	13
3.3.6	Särskild företrädare för barn och målsägandebiträde	14
3.3.7	Målsägandeförhör/Barnförhör.....	15
3.3.8	Vittnesförhör	15
3.3.9	Skäligen misstänkt eller utpekad?	16
3.3.10	Förhör med misstänkt och framställning om offentlig försvarare	17
3.3.11	Övriga förundersökningsåtgärder	17
3.3.12	Handläggningstider m.m.....	17
3.3.13	Särskilt om anmälningar som inleds genom samtal till PKC.....	18

4	Analys, slutsatser och förslag till åtgärder	18
	Polisledda förundersökningar.....	19
	Åklagarledda förundersökningar	19
	Gemensamt för polis och åklagare.....	20
	Bilaga – Granskningsmall – UC Göteborg, misshandel av barn under 15 år.	21

1 Sammanfattning delprojekt

1.1 Bakgrund

Regeringen har i regleringsbrevet för budgetåret 2012 gett Åklagarmyndigheten i uppdrag att tillsammans med Rikspolisstyrelsen granska kvaliteten i den brottsutredande verksamheten. I granskningsuppdraget ingår att göra en samlad bedömning av om utredningsåtgärder och andra åtgärder som vidtagits har varit enhetliga och ändamålsenliga ur ett effektivitets- och kvalitetsperspektiv. Även frågan om ytterligare åtgärder varit motiverade ska bedömas. Om granskningen ger vid handen att systematiska brister i den brottsutredande verksamheten förekommer ingår det också i uppdraget att redovisa vilka åtgärder som behöver vidtas.

Utvecklingscentrum Göteborg (UCG) har under våren och sommaren 2012 genomfört ett omfattande gransknings- och analysarbete avseende handläggningen av ärenden rörande misshandel av obekant, misshandel av barn under 15 år samt våldtäkt mot vuxen. Endast ärenden som inte lett till lagföring (dvs. ärenden i vilka förundersökning inte har inletts, nedlagda förundersökningar och förundersökningar som har avslutats med negativa åtalsbeslut) har ingått i granskningen. Både åklagarledda och polisledda förundersökningar har granskats.

1.2 Sammanfattande iakttagelser vid granskningen av misshandel av barn under 15 år

I kapitel 4 redogörs närmare för gjorda analyser och dragna slutsatser. I kapitlet lämnas även förslag till åtgärder.

Generellt kan sägas att det är svårt att dra några mer långtgående slutsatser. Orsakerna till detta är flera. En av de främsta orsakerna är den korta tid som stått till buds för att göra en mer djupgående granskning och analys av de enskilda ärendena. Exempelvis har kvaliteten i hållna förhör inte närmare kunnat bedömas. Det har inte heller funnits utrymme att bedöma i vilken mån ett förordnade av ett målsägandebitråde skulle ha påverkat målsägandens vilja och förmåga att medverka vid förhör. Det har dock kunnat konstateras att framställning om målsägandebitråde inte ges in till tingsrätten i tillräcklig omfattning.

En övergripande slutsats avseende nu aktuell brottstyp, misshandel av barn under 15 år, är att besluten att lägga ned förundersökningarna till stor del har varit korrekta (dvs. att beslutsunderlaget har medgett slutsatsen att förundersökning inte ska inledas eller läggas ned eller att åtal inte ska väckas). I de fallen har det inte varit möjligt att genom ytterligare utredningsåtgärder eller läkarundersökning av målsägandens och/eller den misstänktes skador öka möjligheterna till lagföring. Det finns dock även ett antal fall där besluten inte varit korrekta.

2 Arbetets bedrivande

2.1 Projektorganisation

Vice överåklagare Mikael Björk har varit projektansvarig. Chefsåklagare Magnus Bolin och kammaråklagare Elena Severin har varit projektledare. Dessa båda har utfört större delen av gransknings- och analysarbetet.

Projektledarna har vidare, såvitt avser de polisledda förundersökningarna, biträttats av utredare från Polismyndigheten i Västra Götaland (kommissarien Kerstin Horgby och polisinspektör Lotta Karlström). Därutöver har den projektansvarige och överåklagare Marianne Ny i viss mån deltagit i granskningsarbetet.

2.2 Urval

Granskningen har, som framgår av regleringsbrevet, avsett ett urval av brotts typer av både enkel och komplicerad beskaffenhet.

Brottstypen misshandel av barn under 15 år har definierats och avgränsats på så sätt att vissa av Brå:s brottskoder har valts ut (9301 - 9316).

I underlaget för urvalet har endast ärenden som inte har lett till lagföring ingått (dvs. ärenden i vilka förundersökning inte har inletts, nedlagda förundersökningar och förundersökningar som har avslutats med negativa åtalsbeslut). De ärenden som valts ut har alla avslutats under 2011.

Vid Åklagarmyndigheten avslutades under 2011 sammanlagt 8 769 brottsmisstankar rörande misshandel av barn under 15 år (det bör i sammanhanget noteras att antalet misstankar inte är detsamma som antalet brott då Åklagarmyndigheten räknar med en brottsmisstanke per misstänkt person och målsägande). Beslut om lagföring fattades avseende 18 % av misstankarna.

328 brottsmisstankar har granskats avseende misshandel av barn under 15 år. 188 av dessa brottsmisstankar har ingått i åklagarledda förundersökningar. Samtliga åklagarkammare och polismyndigheter har varit representerade i urvalet. Principerna för urvalet kommer att närmare utvecklas i överåklagare Thomas Häggströms sammanfattande rapport i ÅM-A 2012/0365 till riksåklagaren.

2.3 Metod och arbetsätt

Samtliga åklagarkammare ombads den 4 maj 2012 att, såvitt avsåg de åklagarledda förundersökningarna, skicka samtliga handlingar i de utvalda ärendena till UCG. Med samtliga handlingar avsågs en utskrift av de elektroniska handlingarna och eventuella pappersakter hos såväl åklagarkammarna som polismyndigheterna.

Rikspolisstyrelsen åtog sig att på motsvarande sätt ombesörja att fullständiga akter inklusive beslutshandlingar i de utvalda polisledda förundersökningarna översändes till UCG. Beträffande dessa akter kan konstateras att många av dem inte var kompletta. En orsak till detta kan vara att de elektroniska handlingarna fanns i två olika tekniska system, nämligen RAR och DurTvå, och att utskrift gjordes av endast handlingarna i ett av systemen. Vidare saknades ofta beslutshandlingarna. I vissa fall bifogades besluten utan att det av dem fram-

gick vilka beslutsmotiveringar som använts. Dessa brister fick till följd att åtskilliga arbetstimmar fick läggas på att kontakta behöriga befattningshavare vid olika polismyndigheter för att begära nödvändiga kompletteringar.

Åklagarkamrarna lyckades bättre med att lösa uppgiften att ta fram relevanta handlingar, men även där fick en hel del arbetstimmar läggas på att kontakta kamrarna för komplettering av akterna inför granskningen.

Akterna, såväl polis- som åklagarakterna, granskades därefter utifrån en på förhand bestämd granskningsmall (bilaga 1) avseende de utredningsåtgärder som vidtagits i respektive ärende. Mallen innehåller både frågor som är gemensamma för alla brottstyper och specifika frågeställningar för de tre brottskategorier som har granskats av UCG (dessa UC-specifika frågor är rödmarkerade i granskningsmallen).

Granskningsiakttagelserna i denna rapport grundas dock inte enbart på det statistiska utfallet utan till grund för vissa iakttagelser och slutsatser ligger även andra generella iakttagelser som har dokumenterats endast som minnesanteckningar.

Granskningen har genomförts i de lokaler som disponeras av UCG.

Granskningen av de polisledda förundersökningarna har genomförts under tiden den 23 – 25 maj och den 4 – 21 juni 2012. De åklagarledda förundersökningarna har granskats under tiden den 24 maj - 12 juli 2012.

Efter avslutad granskning har granskningsmallarna skickats till Utvecklingscentrum Stockholm. Planeringsavdelningen vid riksåklagarens kansli har gjort den statistiska bearbetningen.

Arbetet med att analysera det statistiska materialet och att skriva rapporten har utförts under andra halvan av augusti och under hela september 2012. Under arbetets gång har det uppkommit behov av att komplettera det statistiska materialet och att diskutera resultaten med företrädare för planeringsavdelningen.

2.4 Utgångspunkt för granskning

Utgångspunkterna för den fastställda granskningsmallen och granskningsarbetet i övrigt har varit de Åklagarmyndighetens handböcker och RättsPM som berör de brottstyper som varit föremål för granskning. Bland dessa kan särskilt nämnas de av UCG publicerade tre handböckerna *Handläggningen av ärenden rörande övergrepp mot barn*, *Bemötande av brottsoffer* och *Kriminalteknik - En handbok för åklagare*. Vidare har UCG:s två rapporter *Tvångsmedelsanvändning och beslutsfrister m.m. vid vålds- och sexualbrott i nära relation och mot barn* och *Metodutveckling av arbetet med vålds- och sexualbrott i nära relation och mot barn* utgjort en grund för granskningsarbetet.

En annan utgångspunkt är regeringens bedömning att rättsintyg inte inhämtas i tillräckligt stor omfattning (se bl.a. prop. 2010/11:1 utgiftsområde 4, s. 24).

Samtliga de åklagare som deltagit i granskningsarbetet har samrått om uppkomna gränsdragningsfrågor för att säkerställa enhetliga granskningsbedömningar.

De poliser som deltagit i granskningsarbetet har lång erfarenhet av de brotts typer som granskats. Åklagarna har kontrollgranskat ärendena som granskats av poliserna i syfte att säkerställa att alla granskare haft samma uppfattning om bl.a. när förundersökning ska inledas och nedläggas samt vilka grundläggande kvalitetskrav som generellt kan ställas på förundersökningsåtgärder.

3 Iakttagelser vid granskningen

3.1 Relevanta utredningsåtgärder

Misshandel av barn under 15 år är en svår ärendetyp att handlägga. Barn har inte samma möjlighet som vuxna att påtala brott och kan ha svårt att förstå att en handling kan vara brottslig. De poliser och åklagare som handlägger denna ärendetyp bör därför vara särskilt lämpade för uppgiften. Det innebär bl. a. att poliser som håller förhör med barn bör ha genomgått en särskild barnförhørsledarutbildning och att åklagarkamrarna bör speciallotta ärendena på ett begränsat antal - särskilt utsedda - åklagare. Dessa åklagare bör ha genomgått Åklagarmyndighetens kurs *Övergrepp mot barn*.

UCG har i mars 2012 publicerat den uppdaterade handboken *Handläggning av ärenden rörande övergrepp mot barn*, som är tillämplig framförallt vid brott mot 3, 4 eller 6 kap. brottsbalken. Handboken ger en god vägledning för hur bevisning ska inhämtas och dokumenteras för att svara mot kravet på att utredningen ska vara bred och robust samtidigt som kraven på rättstrygghet och rättssäkerhet tillgodoses. Handboken bör användas som en uppslagsbok i det operativa arbetet och innehåller en checklista över de viktigaste förundersökningsåtgärderna.

De väsentliga delarna av en förundersökning är samma oavsett om målsäganden är ett barn eller en vuxen. Åtgärderna ska dock anpassas till att målsäganden är ett barn. Det innebär bl.a. att målsägandeförhören ska hållas av barnförhørsledare och att barnets rätt tillvaratas genom att en särskild företrädare för barn eller ett målsägandebiträde är närvarande vid förhören. Av uppenbara skäl är det i alla förundersökningar viktigt att misstänkta och vittnen förhörs och att förhören håller en hög kvalitet. På samma sätt är dokumentation av skador och inhämtande av rättsintyg av stor vikt.

Förundersökningar ska bedrivas skyndsamt och de lagstadgade fristerna i bl.a. 2 a § förundersökningskungörelsen (1947:948) hållas.

Samverkan med andra myndigheter, exempelvis socialtjänsten, är betydelsefull och sker bl.a. genom samråd vid barnahus.

UCG har i rapporten *Tvångsmedelsanvändning och beslutsfrister m.m. vid vålds- och sexualbrott i nära relation och mot barn* efter ett omfattande gransknings- och analysarbete identifierat fyra faktorer som har en signifikant och statistiskt säkerställd inverkan på lagföringsandelen, nämligen att

- målsägandebiträde eller i förekommande fall särskild företrädare för barn förordnas,
- den misstänkte frihetsberövas genom anhållande,
- handläggningstiden är kort och
- tiden mellan brottstillfället och anmälningstillfället är kort

Vid den nu genomförda granskningen har jämförelser gjorts med iakttagelser i det tidigare projektet.

3.2 Iakttagelser vid granskningen – polisleda förundersökningar

3.2.1 Vilken typ av misshandel granskningen avser

De polisleda ärendena har avsett huvudsakligen misshandel i skolmiljö och misshandel utomhus av obekant. I många fall har den misstänkte varit i samma ålder som målsäganden. Det har således inte varit fråga om våld i nära relation.

Ärendena har i nästan hälften av fallen inletts genom ett samtal till Polisens kontaktcenter, PKC, men har även inletts genom att polis kallats till platsen eller genom ett besök på polisstationen.

Förundersökningar avseende de brott som kan betecknas som bråk mellan grannar eller personer i närområdet - exempelvis när en misstänkt har tagit hårda tag i ett bråkigt barn på gården - har i vissa fall lagts ned utan att några utredningsåtgärder vidtagits.

3.2.2 Beslutsmotivering m.m.

Granskningsresultatet visar att förundersökningarna huvudsakligen inte har inletts eller lagts ned p.g.a. bevisproblem eller att spaningsuppslag eller spaningsresultat saknas.

Granskningsresultatet visar vidare att i en tredjedel av fallen är beslutsmotiveringen inte korrekt. Frågan om korrekt beslutsmotivering har i granskningen besvarats utifrån dels om beslutet rent faktiskt varit riktigt motiverat, dels om beslutsblanketten fyllts i på ett korrekt och enhetligt sätt.

Polismyndigheternas beslutsblanketter innehåller ett antal förtryckta alternativa beslutsmotiveringar som ska användas när förundersökningen läggs ned. Blanketten ger även möjlighet till en egenformulerad motivering i det fall de existerande alternativen inte anses tillämpliga (i blanketten väljs då alternativet "annat"). Det är alltför vanligt förekommande att alternativet "annat" fylls i jämte en bifogad beslutsmotivering. I många fall är den egna beslutsmotiveringen endast en annan formulering av ett eller flera av de förtryckta alternativen. Det innebär att ett beslut att lägga ned förundersökningen på en viss grund inte formulerats på ett enhetligt sätt över landet. Polisens beslutsmotiveringar överensstämmer dessutom inte med hur Åklagarmyndighetens beslutsmotiveringar är formulerade.

I vissa fall har en felaktig beslutsmotivering använts, vilket tyder på brister i bevisvärderingen. Det har inte funnits utrymme att närmare utreda varför så är fallet. Resultatet kan dock tala för ett icke tillgodosett utbildningsbehov i aktuellt hänseende.

3.2.3 Beslut att inleda förundersökning eller inte

I cirka 40 % av ärendena har förundersökning inte inletts. Det har exempelvis berott på att den misstänkte var okänd eller inte straffmyndig. Bedömningen är att besluten att inte inleda förundersökning till övervägande del är korrekta.

I ärenden med en misstänkt som är under 15 år har i vissa fall fattats beslut att inte inleda förundersökning och i andra fall har först beslut att inleda förundersökning fattats varefter förundersökningen relativt omgående (oftast samma dag) lagts ned p.g.a. att den misstänkte inte var straffmyndig. Hanteringen av ärenden med en misstänkt som är under 15 år har således i denna del inte varit enhetlig över landet.

3.2.4 Åtgärder under förundersökningen

I två tredjedelar av de granskade ärendena saknas dokumentation av direktiv. Det är dock oklart om de granskade akterna varit fullständiga. De poliser som har deltagit i granskningsarbetet har uppgivit att det kan finnas ytterligare uppgifter i ärendet, exempelvis tjänsteanteckningar och direktiv, som endast dokumenterats elektroniskt och därför inte funnits med i det granskade materialet.

Bristen på dokumenterade direktiv gör det självklart svårt att bedöma i vilken utsträckning givna direktiv har utförts.

I omkring två tredjedelar av fallen har behov funnits av inledande åtgärder, s.k. förstahandsåtgärder. I de flesta av dessa fall har åtgärderna också vidtagits, helt eller delvis. Det har inte varit möjligt att inom ramen för denna granskning närmare bedöma kvaliteten på åtgärderna.

Brottsplatsundersökning och husrannsakan har endast genomförts i enstaka fall, vilket dock inte på något sätt är anmärkningsvärt eftersom behov av dessa åtgärder inte funnits. Detsamma gäller spårsäkring, kontroll av övervakningskameror samt inhämtande av annan bevisning.

3.2.5 Dokumentation av skador eller avsaknad av skador m.m.

I vissa polisanmälningar saknas uppgifter om målsäganden eller den misstänkte har skador eller inte. I ungefär 70 % av ärendena har någon form av dokumentation skett avseende målsägandens eventuella skador och i några fall har även den misstänktes skador dokumenterats. Det är önskvärt att uppgifter om skador eller avsaknad av skador alltid framgår av anmälan. Att dokumentera avsaknad av skador är av utredningsskäl lika viktigt som dokumentation av skador.

I de fall målsägandens skador har dokumenterats har detta till övervägande del skett genom en anteckning i anmälan eller förhöret.

Rättsintyg avseende målsäganden och den misstänkte har endast inhämtats i ett fåtal ärenden. Det har dock inte funnits utrymme för att närmare analysera varför rättsintyg inte har inhämtats i fler ärenden.

Den samlade bedömningen är att befintlig skadedokumentation i stor utsträckning är tillräcklig. Rent allmänt bör dock påpekas att läkardokumentation av skador är en framgångsfaktor.

3.2.6 Målsäganden: förhör, biträde och underrättelse om beslut

I ungefär tre fjärdedelar av de granskade ärendena har behov av målsägandeförhör ansetts föreligga. I drygt hälften av dessa fall har förhör också hållits. Den vanligaste orsaken till att målsägandeförhör inte har hållits är att målsäganden inte velat medverka. När den misstänkte inte är närstående till målsäganden har ofta förekommit att målsäganden eller dennes vårdnadshavare av olika anledningar har motsatt sig ett målsägandeförhör.

I några fall har målsägandeförhör endast hållits per telefon.

Ett barn som utsatts för misshandel har i regel rätt till målsägandebitråde. I ungefär 15 % av de granskade ärendena görs bedömningen att framställning om målsägandebitråde borde ha getts in till tingsrätten. I några av de granskade ärendena borde framställning om särskild företrädare för barn ha getts in till domstolen. Varken framställning om målsägandebitråde eller särskild företrädare för barn har dock getts in till tingsrätten i dessa fall. Orsaken här till kan inte utläsas av handlingarna. Det framgår oftast inte av akten om, hur och när målsäganden och dennes vårdnadshavare tillfrågats om målsägandebitråde under förundersökningen.

Vilken betydelse avsaknaden av biträde har haft för målsägandens vilja och förmåga att delta i förhör m.m. är svårt att bedöma. Av avsnitt 3.1 framgår dock att förordnande av målsägandebitråde och/eller särskild företrädare för barn är en framgångsfaktor.

Såvitt kan utläsas av materialet har målsägandena endast underrättats om nedläggningsbesluten i ungefär hälften av fallen.

3.2.7 Vittnen

I omkring 60 % av de granskade ärendena har angetts att det förekommit vittnen. I cirka 75 % av dessa fall görs bedömningen att vittnesförhör hållits i lämplig omfattning. I de återstående fallen har det huvudsakligen hållits för få eller inte tillräckligt utförliga vittnesförhör.

I en del fall har vittnesförhör hållits per telefon.

3.2.8 Misstänkt: skäligen misstänkt/utpekad, förhör och offentlig försvarare

Begreppet "skäligen misstänkt" har i granskningsarbetet omfattat de personer som varit registrerade som skäligen misstänkta samt de personer där det klart framgår av utredningsmaterialet att de varit att bedöma som skäligen misstänkta. I flera fall då förundersökningsledarna i de granskade ärendena har bedömt en person som "utpekad" har den granskande personalen gjort bedömningen att personen är skäligen misstänkt.

I tre fjärdedelar av ärendena har det funnits en skäligen misstänkt. Av dessa misstänkta har strax under hälften förhörts. I övriga fall har - ofta till följd av att målsägandeförhör inte kunnat hållas - inte tillräckliga förutsättningar för att förhöra den misstänkte/utpekade förelegat. Oavsett detta görs bedöm-

ningen att förhör med den misstänkte borde ha hållits i större utsträckning än som skett i de granskade ärendena.

Framställning om offentlig försvarare har som regel inte getts in till tingsrätten. I de flesta fallen har brotten varit sådana att offentlig försvarare inte heller har krävts. I några enstaka fall då framställning om offentlig försvarare borde ha getts in har så inte skett. Det framgår inte alltid av akten om, hur och när den misstänkte har tillfrågats om offentlig försvarare under förundersökningen.

Personella tvångsmedel har, såvitt kan utläsas av det granskade materialet, inte förekommit.

3.2.9 Gemensamt om förhör

En del förhör med vittnen och även några enstaka målsägandeförhör har skett per telefon. Av lätt insedda skäl bör förhör med en målsägande som är ett barn hållas personligen. Samma gäller för förhör med vittnen i sådana ärenden.

Det har inte varit möjligt att bedöma vilken påverkan telefonförhören haft på utgången i de granskade ärendena. Förutsättningarna för att hålla ett utförligt förhör med hög kvalitet är utan tvekan bättre om förhørsledaren träffar förhörspersonen personligen.

Det har inte funnits utrymme att analysera kvaliteten på förhören.

Det är oklart om polisens förhørsledare i alla fall har förstått syftet med att ett förhör ska vara uppläst och godkänt, nämligen att anteckningen utgör en garanti för att uppgifterna i förhöret enligt förhörspersonen är rätt antecknade. Det förekommer att förhørsledaren istället har antecknat att förhörspersonen inte vill ha texten uppläst eller att förhörspersonen litar på polisen eller liknande, vilket innebär att den eftersträvade kontrollen av innehållet inte genomförts.

3.2.10 Handläggningstider m.m.

Förundersökningar i ärenden med en målsägande som vid tiden för anmälan inte har fyllt 18 år ska bedrivas särskilt skyndsamt. Förundersökningen ska vara avslutad och beslut i åtalsfrågan fattat senast tre månader från den tidpunkt då det finns någon som är skäligen misstänkt för brottet (2 a § förundersökningskungörelsen). Det har inte funnits utrymme i granskningen för att klarlägga tidpunkt för när skäligen misstanke uppkommit i ärendena. Granskningen har endast avsett tiden mellan anmälan och avslutande beslut, vilket är en godtagbar ersättning. Granskningen visar att i nästan 90 % av ärendena har beslut fattats inom 90 dagar från det att anmälan upprättats. I omkring 35 % av ärendena har beslut fattats redan inom 0 – 2 dagar, vilket förklaras av att förundersökning inte ens har inletts i en stor andel av ärendena.

Polisanmälan har i ungefär hälften av fallen gjorts samma dag som det misstänkta brottet begåtts. Tio dagar efter brottstillfället har ytterligare en tredjedel av anmälningarna inkommit.

3.2.11 Särskilt om anmälningar som inleds genom samtal till PKC

Av de polisanmälningar som inkommit via PKC har nästan hälften lett till ett beslut att inte inleda förundersökning.

Det avslutande beslutet har fattats snabbare i dessa fall än anmälningar som inkommer på annat sätt. I cirka 45 % av fallen som inletts via PKC har beslut fattats inom 0 – 2 dagar. Det beror främst på den stora andelen beslut att inte inleda förundersökning, men även på att förundersökningsåtgärder inte har vidtagits i samma utsträckning som i andra ärenden.

De granskade ärendena har inte varit tillräckligt många för att medge några långtgående slutsatser, men det kan konstateras att inledande åtgärder har vidtagits i något mindre utsträckning, målsägandeförhör hållits i betydligt mindre omfattning och att skador inte dokumenterats lika ofta som i andra ärenden.

3.3 Iakttagelser vid granskningen – åklagarledda förundersökningar

3.3.1 Vilken typ av misshandel granskningen avser

De granskade åklagarledda förundersökningarna har avsett huvudsakligen misshandel av närstående i hemmet, men även misshandel i skolmiljö eller misshandel av obekant utomhus har förekommit. I de senare fallen har den misstänkte ofta varit i samma ålder som målsäganden, varför ärendet har handlagts som ett ungdomsärende vid Åklagarmyndigheten. Det har inneburit att förundersökningsledaren varit en ungdomsåklagare.

Omkring hälften av anmälningarna har skett skriftligen, huvudsakligen av socialtjänsten. Även anmälan genom patrull på plats, besök på polisstation och telefonsamtal till PKC har förekommit. I de fall den misstänkte varit en förälder eller annan närstående har en skriftlig anmälan från socialtjänsten varit vanligast förekommande, men även t.ex. anmälan genom besök eller per telefon från den andre föräldern har förekommit. Om den misstänkte inte har varit närstående har anmälan istället skett genom patrull på plats, besök på polisstation eller telefonsamtal till PKC.

3.3.2 Registrering av misstankar i Cåbra

Det är inte ovanligt att misstankarna varit felregistrerade i Åklagarmyndighetens ärendehanteringssystem Cåbra när beslut fattats. Vanligast förekommande är att endast en misstanke har registrerats trots att utredningen visar att det är fråga om flera fall av misshandel. Det är inte heller ovanligt att en misstanke registrerats med flera målsäganden, när det rätteligen skulle ha registrerats en misstanke per händelse och målsägande. Vidare är det inte ovanligt att en misstanke har registrerats utan att en målsägande kopplats till misstanken. Det har även förekommit att brottstiden är felaktigt angiven och att en person inte har registrerats som skäligen misstänkt trots att sådan misstanke delgivits i förhör.

Om misstankarna inte är korrekt registrerade blir besluten otydliga. Det är inte möjligt för målsäganden och den misstänkte att utifrån beslutet få en klar bild av vilka brott som har utretts och omfattas av beslutet.

De angivna bristerna har gjort granskningsarbetet svårare och skapar ibland även problem i samband med att nedläggningsbesluten blir föremål för överprövning av åklagare på andra rättsliga nivå. Fel och brister i registreringen påverkar också åklagarmyndighetens statistik.

UCG har även i överprövningsverksamheten och vid tidigare granskningar iakttagit och uppmärksammat samma brister.

3.3.3 Beslutsmotivering och underrättelse om beslut m.m.

I de flesta fall har beslutsmotiveringen ansetts vara korrekt. I vissa fall borde dock en annan motivering ha använts. Främst gäller det fall där motiveringen "brott kan inte styrkas" har använts trots att den skäligen misstänkte inte hörts eller det inte funnits någon skäligen misstänkt. I vissa av de granskade ärendena borde motiveringen "det saknas anledning anta att brott som hör under allmänt åtal har förövats" ha använts istället.

I några fall har åklagaren utvecklat skälen för beslutet ytterligare och då närmare redogjort för omständigheter i det enskilda fallet. Beslutsmotiveringarna bör i sådana fall formuleras på ett sådant sätt att barnet inte skuldbeläggs och pekats ut som orsak till att en förundersökning läggs ner. Naturligtvis bör även bestämmelserna i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) iakttas.

Målsäganden har underrättats om beslutet i omkring 90 % av de granskade ärendena. Om underrättelsen skett genom biträdet eller direkt till målsäganden och/eller vårdnadshavaren har berott på målsägandens ålder och övriga omständigheter i ärendet.

3.3.4 Dokumentation av inledande direktiv m.m., särskilt i samband med samråd/möte på Barnahus

I omkring 85 % av de granskade ärendena finns dokumentation av inledande direktiv. Dessa direktiv har nästan alltid genomförts. I flera övriga fall har granskningen visat att förutsättningarna har ändrats under ärendets gång.

Det finns exempel på bristande dokumentation eller total avsaknad av dokumentation, framför allt av direktiv givna vid samråd. Det framgår i flera fall inte heller om åklagaren i samband med samrådet fattat beslut att inleda förundersökning. Det finns dock exempel på att en särskild direktivblankett för samråd har utarbetats och använts.

Registrering av ärenden som inletts genom samråd har inte alltid skett samma dag som samrådet ägt rum. Vanligast förefaller vara att registrera ärendet först då polisanmälan lottats elektroniskt från Polisen till åklagarkammaren. I dessa fall har oftast inte heller uppgift om att samråd skett och direktiv getts vid samrådet någon dag tidigare diarieförts. Det förekommer även att sådana uppgifter har diarieförts i efterhand eller att ärendet registrerats manuellt samma dag som samrådet. Registrering och diarieföring förefaller inte vara enhetlig i landet.

3.3.5 Dokumentation av skador

Dokumentation av målsägandens skador har endast förekommit i hälften av de granskade ärendena. Till stor del beror detta på att flertalet av brotten har anmälts via socialtjänsten en tid efter brottet. För det fall skador funnits har

dessa således hunnit läka. I de fall det funnits dokumentation har den skett huvudsakligen genom anteckning i anmälan. I en tredjedel av fallen har konstaterats att några synliga skador inte har funnits.

Dokumentation av den misstänktes skador eller avsaknad av skador har sällan förekommit, vilket bl.a. torde bero på att den misstänkte i stor utsträckning är en förälder eller annan närstående till barnet och att anmälan skett via socialtjänsten en tid efter händelsen. Vid denna typ av misshandel förekommer typiskt sett inte skador på den misstänkte. Därtill kommer att det dessutom är ovanligt med en invändning om nödvärn.

Rättsintyg avseende såväl målsäganden som den misstänkte har endast inhämtats i ett fåtal ärenden. Det har dock inte funnits utrymme för att närmare analysera varför rättsintyg inte inhämtats.

Den samlade bedömningen är att befintlig skadedokumentation i stor utsträckning är tillräcklig. Rent allmänt bör dock påpekas att läkardokumentation av skador är en framgångsfaktor.

3.3.6 Särskild företrädare för barn och målsägandebitråde

Framställning om särskild företrädare för barn har i stor utsträckning – i nio fall av tio - getts in till tingsrätten när så ska ske. Framställning om särskild företrädare för barn ska naturligtvis alltid ges in till tingsrätten när förutsättningar föreligger.

Granskningen visar även att framställning om att den ene vårdnadshavaren ska förordnas att ensam företräda barnet har getts in när så ska ske. I sådana fall ska även ett målsägandebitråde förordnas (vilket framgår av både handboken *Handläggning av ärenden rörande övergrepp mot barn* och mallarna i Cåbra). Framställningar om sådana målsägandeförordnanden har dock inte getts in i tillräcklig omfattning.

Framställning om målsägandebitråde borde ha getts in till tingsrätten i omkring 14 % av de granskade ärendena, men har endast getts in i hälften av dessa fall. Det rör sig till stor del om ungdomsärenden och ärenden där den ene vårdnadshavaren förordnats att ensam företräda barnet.

Att framställning om målsägandebitråde inte getts in samtidigt som framställningen om att den ene vårdnadshavaren ska förordnas att ensam företräda barnet tyder på att alla åklagare inte har kännedom om att så ska ske.

Att framställning om målsägandebitråde inte ges in i ungdomsärenden kan bero på att ungdomsåklagarna och utredarna vid polisen inte i tillräcklig omfattning har uppmärksammat att målsäganden är ett barn och därför i regel har rätt till biträde (i de granskade ärendena har i samtliga fall en offentlig försvarare förordnats för den unge misstänkte).

Sammanfattningsvis kan följande sägas. Framställning om målsägandebitråde borde ha getts in i större utsträckning. Det är relativt vanligt förekommande att målsäganden eller dennes föräldrar meddelat att målsäganden inte vill eller kommer att medverka i den fortsatta utredningen. Vilken betydelse ett målsägandebitråde skulle haft i de fallen går inte att bedöma, men som

nämnts tidigare är förordnande av målsägandebiträde en statistiskt säkerställd framgångsfaktor.

3.3.7 Målsägandeförhör/Barnförhör

I de flesta av de granskade ärendena har behov av målsägandeförhör ansetts föreligga. Till övervägande del har målsägandena också hörts. Den vanligaste orsaken till att förhör inte hållits är att målsäganden eller vårdnadshavaren motsatt sig förhör (det senast anförda gäller ärenden med en misstänkt som inte är närstående).

I många fall har åklagaren inte närvarat vid barnförhöret och såvitt kan utläsas av de granskade akterna har kontakt inte heller tagits med åklagaren omedelbart efter förhöret för föredragning och vidare direktiv. I flera fall då åklagaren inte har närvarat vid förhör framgår tydligt att detta fördröjt handläggningen av ärendet, eftersom det tagit tid innan åklagare dels fått del av förhöret, dels gett nästa direktiv.

Barnförhöret har inte alltid varit komplett, men ett andra förhör är mycket ovanligt. Det framgår inte av akterna huruvida ett andra förhör övervägts.

Standarden på barnförhören är svår att bedöma eftersom inte alla förhör varit utskrivna i dialogform och det inte funnits utrymme att granska inspelningarna av förhören. Ett målsägandeförhör som håller hög kvalitet är dock oftast helt avgörande. De brister i förhör som trots allt kunnat iakttas gäller

- att barnet inte hörts om allt som anmälan avser, d.v.s. alla misstankar och alla misstänkta,
- att förhör med barn som inte berättat något avslutats utan att barnet konfronterats med vittnesuppgifter eller andra omständigheter i utredningen som talar för misshandel och
- att ledande frågor förekommit.

I vissa fall har barnförhören skrivits ut i dialogform i ärenden som uppenbart inte kan drivas till åtal. Det går inte att utläsa av akten varför så skett (har det berott på att åklagaren inte närvarat vid förhöret eller att utredaren begärt utskriften). Oavsett varför kan det konstateras att utskrift av barnförhör är en mycket resurskrävande åtgärd som endast bör användas när behov av utskrift finns.

I de ärenden som utskrift inte har skett har i vissa fall gjorts en mycket kort sammanfattning av barnets uppgifter (det kan röra sig om några meningar). I andra fall har endast antecknats att förhör hållits och vem som närvarat. Någon enhetlighet råder således inte i detta avseende.

3.3.8 Vittnesförhör

I omkring 90 % av de granskade ärendena har angetts att det förekommit vittnen. Förhör med dessa vittnen har nästan alltid hållits i lämplig omfattning. I två tredjedelar av fallen har vittnesförhör med samtliga vittnen hållits.

Det finns flera exempel på att telefonförhör hållits med vittnen. Vittnesförhör med kringpersoner, d.v.s. dagis- eller skolpersonal och socialsekreterare har hållits telefonledes framförallt i början av utredningen, men även senare

då förhören inte varit brådskande. När det är möjligt bör sådana personer höras personligen och ibland bör dessutom ett andra förhör hållas. Dessa vittnen ska höras utförligt om när, var och hur barnet berättat om misshandel.

Även med andra vittnen, såsom närstående och vänner, har ibland telefonförhör hållits. Telefonförhör bör dock av lätt insedda skäl undvikas i dessa fall.

I något fall har syskon (under 12 år gamla) hörts som vittnen när en förälder och/eller vårdnadshavare har varit misstänkt utan att det av akten framgår om vårdnadshavarna har gett tillstånd till förhör.

3.3.9 Skäligen misstänkt eller utpekad?

Vid granskningen har framkommit att det råder stora skillnader i bedömningen av vad som krävs för att någon ska anses vara skäligen misstänkt. Det gäller ärenden med en misstänkt förälder eller annan närstående.

De typiska situationerna har rört ett barn som berättat om misshandel på dagis, i förskolan eller i skolan, varefter anmälan skett till socialtjänsten som i sin tur gjort en polisanmälan. I vissa fall har uppgifterna varit mer precisa än i andra. I vissa fall har målsäganden visat en skada och i några fall har det funnits ett annat barn som bevittnat händelsen.

Bedömningen av om en person ska anses vara skäligen misstänkt ska naturligtvis göras utifrån omständigheterna i det enskilda fallet, men granskningen har visat att likvärdiga situationer har bedömts på olika sätt över landet. Det förefaller dock vara relativt enhetliga bedömningar inom respektive kammare.

Oavsett om skälig misstanke ansetts föreligga eller inte har förundersökningen i stor utsträckning bedrivits på ett likvärdigt sätt, d.v.s. samma förundersökningsåtgärder har vidtagits.

Ärenden där föräldern även efter barnförhör har varit att bedöma som utpekad, d.v.s. då barnförhöret inte lett till att skälig misstanke uppkommit, har inte hanterats på ett enhetligt sätt. I vissa fall har utredningen lagts ner efter barnförhöret, i andra fall har den utpekade föräldern hörts som annan, d.v.s. som vittne.

Av granskningen framgår att åklagaren i vissa fall under utredningens gång har beslutat att en person varit att anse som skäligen misstänkt. Denne har därefter delgetts misstanke, men misstankegraden har inte ändrats från utpekad till skäligen misstänkt i Cåbra.

Vid nedläggningsbeslut har den som varit skäligen misstänkt alltid underrättats och ibland även den som varit utpekad person, oavsett om den utpekade är hörd eller inte. I dessa fall har alltså föräldern underrättats i egenskap av utpekad och inte som vårdnadshavare. Enhetlighet råder dock inte över landet eftersom det även har förekommit att en utpekad person istället har underrättats i egenskap av vårdnadshavare.

3.3.10 Förhör med misstänkt och framställning om offentlig försvarare

Förhör med misstänkt har hållits i mycket stor utsträckning i de ärenden där förundersökningsledaren gjort bedömningen att det funnits en skäligen misstänkt.

Det har inte funnits utrymme att närmare granska kvaliteten på förhören med de misstänkta. Det kan dock konstateras att de inte alltid har hörts om samtliga misstankar och omständigheter. Det har exempelvis förekommit att den misstänkte i ärenden med flera misstankar och/eller flera målsäganden inte hörts om samtliga händelser.

Skillnader förekommer gällande hur snart efter barnförhöret som förhör har genomförts. I vissa fall har den misstänkte hörts samma dag som barnet, i andra fall inte. I de fall den misstänkte inte har hörts omgående har det dessutom varit stor skillnad i hur lång tid efter barnförhöret som förhöret med den misstänkte skett. Det som kunnat utläsas av akterna är att detta bl.a. har berott på att åklagaren inte närvarat vid barnförhör och kunnat ge ett snabbt direktiv samt på resursbrist hos polisen. I de fall förhören dröjt mycket länge har direktiv om förhör getts och ärendet har sedan legat i balans hos polisen. I vissa fall har det framgått att det har förelegat resursbrist, i andra fall har det inte av akten kunnat utläsas varför förhöret inte hållits tidigare.

Få beslut om att hämta misstänkt till förhör har förekommit. Även gripande och anhållande har varit ovanligt. Det har inte funnits utrymme att närmare analysera om personella tvångsmedel borde ha använts i de granskade ärendena. Som framgår av avsnitt 3.1 är dock ett anhållande av den misstänkte en statistiskt säkerställd framgångsfaktor.

I omkring en fjärdedel av ärendena borde framställning om offentlig försvarare ha getts in till tingsrätten, vilket också skett i omkring 80 % av dessa fall.

3.3.11 Övriga förundersökningsåtgärder

Behov av inledande åtgärder, s.k. förstahandsåtgärder, har förekommit i hälften av ärendena. I de flesta fallen har dessa åtgärder vidtagits.

Journalhandlingar m.m. från socialtjänsten har inhämtats i olika stor utsträckning över landet. I journalanteckningar kan finnas uppgifter som inte framkommer vid förhör med socialsekreteraren och som har betydelse för förundersökningen, bl.a. som underlag inför förhör.

Det har ytterst sällan förekommit behov av husrannsakan eller brottsplatsundersökning i de granskade ärendena. Eftersom brottsplatsen oftast är hemmet har det inte varit relevant att kontrollera förekomst av övervakningskamera m.m.

3.3.12 Handläggningstider m.m.

Förundersökningen ska i ärenden med en målsägande som vid tiden för anmälan inte har fyllt 18 år bedrivas särskilt skyndsamt. Förundersökningen ska vara avslutad och beslut i åtalsfrågan fattas senast tre månader från den tidpunkt då det finns någon som är skäligen misstänkt för brottet (2 a § förundersökningskungörelsen). Det har inte funnits utrymme för att granska

datum för när skälig misstanke uppkommit. Granskningen har endast avsett tiden mellan anmälan och avslutande beslut. Granskningen visar att endast i omkring 60 % av de granskade ärendena har beslut fattats inom 90 dagar från det att anmälan upprättades. Det har inte funnits utrymme att närmare analysera orsaken till att utredningarna tagit längre tid, men en vanligt förekommande orsak är att polisen inte utfört givna direktiv tillräckligt snabbt. Det förekommer dock även att åklagaren inte gett direktiv i tid.

Misshandel av barn då den misstänkte är närstående anmäls typiskt sett inte i samband med brottet. Anmälan görs oftast av socialtjänsten en tid efter att de fått kännedom om händelsen. Att anmälan görs senare i dessa fall framgår dock inte alltid av polisanmälan eftersom brottstiden inte sällan anges som till och med den dag då anmälan upprättas, trots att brottet uppenbart har begåtts tidigare. I nästan en tredjedel av de granskade ärendena har brottstillfälle och dag för anmälan till polis angetts som samma dag. Denna siffra torde, med hänsyn till det nyss anförda, i verkligheten vara betydligt lägre. I nästan hälften av de granskade ärendena gjordes anmälan mer än fem dagar efter brottstillfället, i 25 % mer är 50 dagar efter.

Tiden mellan anmälan och åklagarinträde har ofta varit mycket kort. Antingen har åklagaren deltagit vid samråd då socialtjänsten lämnat in anmälan eller så har ärendet lottats in till Åklagarmyndigheten inom någon eller några dagar. I hälften av ärendena har direktiv getts samma dag och i ytterligare cirka 30 % av ärendena har direktiv getts inom fem dagar.

Av avsnitt 3.1 framgår att kort tid mellan brott och polisanmälan samt kort handläggningstid är statistiskt säkerställda framgångsfaktorer.

3.3.13 Särskilt om anmälningar som inleds genom samtal till PKC

I de fall då polisanmälan har upprättats efter ett samtal till PKC har förstahandsåtgärder utförts i något mindre utsträckning än i andra ärenden. I övrigt har några större skillnader gällande vidtagna förundersökningsåtgärder inte kunnat iaktas.

En stor skillnad mellan anmälningar som har inletts genom samtal till PKC och andra anmälningar är att det tagit längre tid för ärendena från PKC att lottas in till åklagare. Granskningen visar att inom 0 – 2 dagar har cirka 64 % av samtliga anmälningar lottats in till åklagare. Under samma tid har endast cirka 30 % av PKC-anmälningarna lottats in till åklagare.

4 Analys, slutsatser och förslag till åtgärder

Det går inte att dra några generella slutsatser utifrån granskningsresultatet eftersom granskningen inte omfattat förundersökningar i vilka åtal har väckts. Däremot kan granskningsresultaten ligga till grund för vad som kan anses vara en "acceptabel lägstanivå".

Utifrån de iakttagelser och slutsatser som redovisats ovan föreslås följande åtgärder för att höja kvaliteten i utredningsarbetet.

Polisledda förundersökningar

Polismyndigheterna bör tillse att

- beslutsmotiveringar vid nedläggningsbeslut är enhetligt utformade,
- de existerande beslutsmotiveringarna används i de fall de är tillämpliga och alternativet "annat" används endast när inget av de tidigare alternativen är tillämpligt,
- förundersökningsledarna använder en korrekt beslutsmotivering vid nedläggningsbeslut,
- beslut om att inleda förundersökning eller att inte inleda förundersökning när misstänkt är under 15 år fattas på ett enhetligt sätt,
- direktiv givna under förundersökningen dokumenteras,
- förhör hålls med fler målsägande och att dessa således förmås att medverka vid målsägandeförhör, bl. a. genom information från polisen och stöd av målsägandebiträde,
- framställning om målsägandebiträde ges in till tingsrätten och att informationen till målsäganden och vårdnadshavarna dokumenteras,
- målsäganden underrättas om nedläggningsbeslut och att underrättelsen dokumenteras och
- utbildningsbehovet av de polisiära förundersökningsledarna är tillgodosett (se anmärkningar i avsnitten 3.2.2 och 3.2.6).

Åklagarledda förundersökningar

Åklagarmyndigheten bör tillse att

- åklagare har kännedom om innehållet i barnhandboken,
- lämplig befattningshavare tillser att samrådsärenden registreras med korrekt inkomstdatum, d.v.s. den dag samråd skett om åklagare närvarat och gett direktiv,
- lämplig befattningshavare vid åklagarkammaren tillser att brottsmisstankar registreras på ett korrekt sätt i Cåbra,
- direktiv givna vid samråd dokumenteras, förslagsvis med hjälp av en särskild direktivblankett, och diarieförs,
- även övriga direktiv givna under förundersökningen dokumenteras och diarieförs,
- åklagaren närvarar vid barnförhör i större utsträckning,
- ett andra barnförhör hålls i större utsträckning eller i vart fall övervägs,
- framställning om särskild företrädare för barn ges in i alla fall när så ska ske,
- framställning om målsägandebiträde ges in i större utsträckning, framförallt i s.k. ungdomsärenden,
- större enhetlighet uppnås i bedömningen av när en person är att bedöma som skäligen misstänkt,
- inhämtande av journalanteckningar från socialtjänsten övervägs i större utsträckning,
- kringpersoner såsom lärare, förskollärare m. fl. hörs mer utförligt om när, var och hur barnet har berättat om brottet,
- tvångsmedel övervägs i större utsträckning,
- beslutsmotiveringar används på ett enhetligt sätt och
- den lagstadgade tidsfristen följs (2 a § förundersökningskungörelsen).

Gemensamt för polis och åklagare

Myndigheterna bör tillse att

- skador eller avsaknad av skador dokumenteras i större utsträckning, exempelvis genom att K-anmälan inte kan godkännas utan att denna uppgift angetts,
- rättsintyg inhämtas i större utsträckning,
- vittnesförhör som huvudregel hålls personligen,
- kvaliteten på barnförhör granskas och utvärderas på ett mer djupgående sätt än som varit möjligt vid denna granskning,
- enhetliga beslutsmotiveringar används i den mån det är möjligt och
- kvaliteten på de anmälningar som tas upp via PKC och den vidare hanteringen av dessa ärenden granskas och utvärderas på ett mer djupgående sätt än som varit möjligt vid denna granskning.

Bilaga – Granskningsmall – UC Göteborg, misshandel av barn under 15 år

Misshandel av barn under 15 år

A. Allmänna uppgifter

A1. Åklagarkammare

A2. AM-nummer

A3. BMID-nummer

A4. Polismyndighet

A5. K-nummer

A6. Brottstyp

☐ Våldtäkt	☐ Misshandel mot barn	☐ Barnpornografibrott
☐ Rån mot barn	☐ Bostadsinbrott	☐ Bedrägeri
☐ Misshandel av obekant	☐ Felaktigt registrerad, ingår inte i målpopulationen.	

A7. Hur har ärendet inletts?

☐ Ptr på plats ¹	☐ PKC	☐ LKC
☐ Besök på polisstation	☐ Skriftlig anmälan	☐ Redovisningsanmälan

A8. Beslutsfattare för avskrivningsbeslutet

☐ Polismyndighet	☐ Åklagare

A9. Beslut

¹ Alternativet omfattar även att patrull har beordrats ut av LKC efter att någon ringt in dit.

- Fu inleds inte Fu nedläggs Åtal väcks inte

A10. Beslutsmotivering²

- Ej brott Spaningsuppslag saknas
 Ej Spaningsresultat Går uppenbarligen ej att utreda
 Ej anledning anta brott Bevisproblem
 Annat

A11. Bedöms beslutsmotiveringen vara korrekt?

- Ja Nej

B. Om fu ej inletts³

B1. Om fu ej inletts, borde fu ha inletts?

- Ja Nej

C. Relevanta utredningsåtgärder

C1. Har det funnits behov av utredningsåtgärder i ärendets inledande skede?⁴

- Ja Nej Kan inte bedömas

C2. Om svaret på C1 är ja, har sådana utredningsåtgärder vidtagits i det inledande skedet?⁵

- Ja Delvis men ej tillräckliga
 Nej

C3. Har det funnits behov av förhör med målsäganden?

- Ja Nej Målsägande finns inte

² Det är vanligt att polisen använder sig av brottskoden för en beslutsmotivering (vanligen annat), trots man ur polisens fritext kan tolka in att motiveringen borde vara en annan. Som exempel kan nämnas att polisen fyller i brottskoden annat trots att motiveringen är uppsåt kan ej styrkas eller liknande. I ett sådant fall skall vi kryssa i beslutsmotivering annat och att beslutsmotiveringen inte bedöms vara korrekt; vi låter alltså brottskoden styra. Förekommer detta ofta bör det avspeglas i de enskilda rapporterna.

³ Om fu inte inletts besvaras denna fråga. Därefter besvaras frågorna D1 avseende datum för anmälan till polis och avslutande beslut, D2 samt fråga E4 rörande om målsäganden har underrättats om det avslutande beslutet i ärendet. Därefter avslutas granskningen.

⁴ Alla typer av utredningsåtgärder avses.

⁵ Om åtgärderna i och för sig har utförts, men i ett senare utredningsskede, besvaras frågan med nej.

C4. Om svaret på fråga C3 är ja, har förhör med målsäganden hållits?

- Ja Nej

C4.1. Hur har målsägandeförhör hållits?

- Personligen Telefon Både telefon och personligen

C4.2. Finns dokumentation av direktiv (första direktiv)?

- Ja Nej

C4.3 Har direktivet genomförts?

- Ja Delvis Nej

Dokumentation av skador (endast våldtäkt, misshandel mot barn, misshandel av obekant och rån mot barn)

C5. Har dokumentation skett av målsägandens skador/avsaknad av skador?

- Ja Nej Ej relevant⁶

C5.1. Om svaret på fråga C5 är ja, hur har målsägandens skador/avsaknad av skador dokumenterats av polis?

1. Anteckning i anmälan, uppgivna skador (eller i förhör)
2. Anteckning i anmälan, skador iakttagna av anmälningsupptagare
3. Anteckning i anmälan och foton
4. Anteckning i anmälan, foton och skriftlig förklaring av foton
5. Anteckning i anmälan och pm
6. Pm
7. Foton
8. Foton och skriftlig förklaring
9. Inga synliga skador finns

C5.2. Har rättsintyg avseende målsäganden inhämtats?

- Ja Nej Ej aktuellt

C6. Om svaret på fråga C5 är ja, är befintlig skadedokumentation tillräcklig?

- Ja Nej

⁶ Bör användas om dokumentation ej är relevant, som vid rån mot barn när endast hot skett.

C6.1. Har en medicinsk undersökning genomförts med hjälp av speciell spårsäkringssats (frågorna C6.1 – C 6.4 avser endast våldtäkt)?

- Ja Nej

C6.2. Om svaret på fråga C6.1. är nej, varför har åtgärden inte vidtagits?

1. Målsäganden vill ej medverka
2. Målsäganden har haft samlag mellan brott och anmälan
3. Lång tid mellan händelsen och anmälan
4. Tekniska eller medicinska problem
5. Annat
6. Framgår ej av akten

C6.3. Om svaret på fråga C6.1. är ja, har proverna analyserats?

- Ja Nej

C6.4. Om svaret på fråga C6.3. är nej, varför har analys inte skett?

1. Misstänkt medger samlag
2. Målsäganden vill ej medverka
3. Tekniska eller medicinska problem
4. Annat
5. Framgår ej av akten

C7. Finns det någon skäligen misstänkt/några skäligen misstänkta?⁷

- Ja Nej

C8. Om svaret på fråga C7 är ja, har dokumentation skett av den misstänkte/de misstänkta skador/avsaknad av skador?

- Ja Nej Ej relevant

C8.1. Om svaret på fråga C8 är ja, hur har misstänkta skador eller avsaknad av skador dokumenterats av polis?

6. Anteckning i anmälan, uppgivna skador
7. Anteckning i anmälan, skador iakttagna av anmälningsupptagare
8. Anteckning i anmälan och foton
9. Anteckning i anmälan, foton och skriftlig förklaring av foton
10. Anteckning i anmälan och pm
11. Pm
12. Foton
13. Foton och skriftlig förklaring
14. Inga synliga skador finns

C8.2. Har kroppsbesiktning genomförts av misstänkt?

- Ja Nej Ej relevant

⁷ Detta avser dels de personer som polisen angett som misstänkta, dels de personer där det klart framgår av ärendet att de varit misstänkta.

C8.3. Har rättsintyg avseende misstänkt inhämtats?

- Ja Nej Ej aktuellt

C9. Om svaret på fråga C8 är ja, är befintlig skadedokumentation tillräcklig?

- Ja Nej
-

C10. Finns det uppgift om vittnen?

- Ja Nej Oklart

C10.1. Har förhör hållits med samtliga vittnen?

- Ja Nej Ej relevant

C10.2. Hur har vittnesförhör hållits?

- Personligen Telefon Både telefon och personligen

C11. Om svaret på fråga C10 är ja, har förhör hållits med vittnen i lämplig omfattning

- Ja Nej⁸

C12. Har det funnits behov av brottsplatsundersökning/teknisk undersökning?

- Ja Nej

C13. Om svaret på fråga C12 är ja, har brottsplatsundersökning/teknisk undersökning genomförts?

- Ja Delvis, ej i tillräcklig omfattning Nej

C14. Har spår säkrats under förundersökningen?

- Ja Nej

C15. Om svaret på fråga C14 är ja, har spåren, där det varit nödvändigt, skickats för analys?

- Ja Nej Ej relevant

C15.1. Har husrannsakan genomförts?

- Ja Nej Ej aktuellt
-

⁸ Nejrutan skall inte kryssas i om det finns uppgifter om vittnen, som inte har kunnat identifieras eller inte kunnat höras av annan anledning, om tillräckliga ansträngningar gjorts för att få förhör till stånd. Nejrutan skall inte heller kryssas om utredningen är tillfyllest även utan något vittnesförhör (exempelvis vid barnpornografiärenden). I båda dessa fall kryssas jarutan i.

C15.2. Har det kontrollerats om det finns film/bilder från övervakningskamera?

1. Kontrollerats och inhämtats
2. Kontrollerats, har funnits men begäran efter att filmen raderats
3. Kontrollerats, finns ej
4. Ej kontrollerats
5. Saknas uppgift i utredningen
6. Ej relevant

C16. Har det funnits behov att inhämta annan bevisning?

- Ja Nej Oklart

C17. Om svaret på fråga C16 är ja, har sådan bevisning inhämtats?

- Ja Delvis, men ej i tillräcklig omfattning
 Nej

C18. Finns det skäligen misstänkt/misstänkta i ärendet?⁹

- Ja Nej

C19. Om svaret på fråga C18 är ja, har förhör hållits med den/dessa personer?

- Ja Nej

C20. Har personellt tvångsmedel förekommit?

- Ja Nej

C21. Om ja, vilket tvångsmedel (alla aktuella alternativ fylls i, tex. gripen och anhållen)?

- Gripen Anhållen Häktad Häfö

C22. Finns motanmälan?

- Ja Nej Oklart

D. Handläggningstid

D1. Ange datum (ÅÅMMDD) för följande händelser i utredningen:

⁹ Detta avser dels de personer som polisen angett som misstänkta, dels de personer där det klart framgår av ärendet att de varit misstänkta.

Anmälan till polis:

Första utredningsåtgärd hos polis:

Åklagarinträde:

 Ej åklagarinträde**Första åklagaråtgärd:¹⁰**

Avslutande beslut:

D2. Brottstid:

E. Brottsofferfrågor m.m.**E1. Borde framställning om målsägandebiträde gjorts med hänsyn till det anmälda brottet?¹¹** Ja Nej**E2. Om svaret på fråga E1 är ja, har framställning om målsägandebiträde gjorts?** Ja Nej**E3. Har frågan om skadestånd uppmärksamrats?** Ja Ne**E4. Har målsäganden underrättats om det avslutande beslutet i ärendet?**

¹⁰ Den första åtgärden i ärendet åklagaren gör, oavsett om det är direktiv, beslut om tvångsmedel eller något annat.

¹¹ Bedömningen görs utifrån situationen i det enskilda ärendet, inte allmänt utifrån brottstyp.

- Ja Nej Oklart

E5. Är målsäganden i ärendet barn?

- Ja Nej

E6. Om svaret på fråga E5 är ja, borde framställning om särskild företrädare gjorts med hänsyn till barnets relation till den misstänkte eller närstående till misstänkt?¹²

- Ja Nej Ej relevant

E7. Om svaret på fråga E6 är ja, har framställning om särskild företrädare gjorts?

- Ja Nej

F. Frågor angående försvarare

F1. Borde framställning om offentlig försvarare gjorts?

- Ja Nej
 Skäligen misstänkt saknas

F2. Om svaret på fråga F1 är ja, har framställning om offentlig försvarare gjorts?

- Ja Nej

G. Särskilda iakttagelser (exempelvis om dokumentationen i ärendet varit otillräcklig):

¹² Nejrutan skall endast användas som svar när närståenderelation finns mellan barn och misstänkt eller mellan barn och närstående till misstänkt, men bedömningen görs att särskild företrädare ändå inte skall förordnas. Ej relevant används i övriga fall.